

UCHWAŁA Nr XVIII/10/2016

RADY POWIATU ŁOWICKIEGO

z dnia 29 lutego 2016 r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Łowickim na lata 2016-2020.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1445, 1045, 1890), art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390) oraz art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 marzec 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163, 693, 1045, 1240, 1310, 1359, 1607 i 1616, 1830) uchwala się, co następuje:

§ 1

Uchwala się Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Łowickim na lata 2016 -2020 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

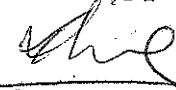
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łowickiego.

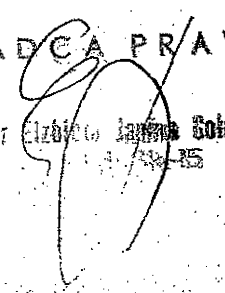
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Krzysztof Górski

RADCA PRAWNY

Elżbieta Jankowska

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 6.1 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późniejszymi zmianami) powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy. Obowiązujący Program dotyczy lat 2011-2015 dlatego zachodzi konieczność przyjęcia nowego dokumentu.

Załącznik
do Uchwały Nr XVII/110/2016
Rady Powiatu Łowickiego
z dnia ...29 lutego 2016 r. ...

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE ŁOWICKIM
na lata 2016 - 2020

Łowicz 2016

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP	str. 3
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE...	str. 4
2.1 Cechy przemocy	str. 4
2.2. Formy przemocy	str. 4
2.3. Cykle przemocy	str. 5
2.4. Mity i stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie	str. 6
2.5. Skutki przemocy w rodzinie	str. 8
III. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	str. 9
IV. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	str. 9
V. DIAGNOZA, STATYSTYKI DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE – DANE LOKALNE	str. 11
VI. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POWIATU	str. 14
VII. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	str. 15
VIII. CELE PROGRAMU	str. 15
8.1. Cel główny programu	str. 15
8.2. Cele szczegółowe	str. 15
8.3. Adresaci programu	str. 15
IX. OBSZARY, KIERUNKI I DZIAŁANIA PROGRAMU.....	str. 16
X. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU ORAZ ZASADY FINANSOWANIA I MONITOROWANIA	str. 22

I. WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny objęta jest szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

W preambule ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 późn. zm.) zapisano, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Ustawa definiuje pojęcie **przemocy w rodzinie** jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Opracowanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie wynika z art.6 ust. 3 pkt.1 w/w ustawy.

Program jest kontynuacją działań realizowanych zgodnie z „Powiatowym programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Łowickim na lata 2011-2015” zarówno w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy, jak i ochrony ofiar przemocy oraz edukacji osób stosujących przemoc. Istotnym jego elementem jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Program określa cztery zakresy podstawowych działań skierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) uprzedzające: informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu mieszkańców Powiatu Łowickiego, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;

- 2) interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 3) wspierające: psychologiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- 4) korekcyjno-edukacyjne, kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zaplanowane działania są spójne z kierunkami wyznaczonymi zarówno strategicznych w dokumentach krajowych, unijnych, jak i „Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020”, „Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015”, oraz „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łowickim na lata 2008- 2020”.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

2.1. CECHY PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- ✓ **Jest intencjonalna** - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- ✓ **Sily są nierówne**- w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.
- ✓ **Narusza prawa i dobra osobiste** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- ✓ **Powoduje cierpienie i ból** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

2.2. FORMY PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów (Browne K., Herbert M., „Zapobieganie przemocy w rodzinie”, Warszawa 1999):

- ✓ **Przemoc fizyczna** – zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, to: bicie, popychanie, kopanie, szczypanie, szarpanie, duszenie, bicie przedmiotami, policzkowanie, itp.
- ✓ **Przemoc psychiczna** – wszystkie działania zmierzające do poniżenia ofiary, obrażenia, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości, szantaż, wyśmiewanie, narzucanie własnych poglądów, grożenie, zawstydzanie, szydzenie, lżenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie, ograniczanie kontaktu z innymi ludźmi, itp.

- ✓ **Przemoc ekonomiczna** – kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, okradanie, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego, itp.
- ✓ **Przemoc seksualna** - zmuszanie ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, to: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- ✓ **Zaniedbanie** - stosują najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, higieną, kształceniem, itp.

Formy przemocy często występują łącznie.

2.3. CYKLE PRZEMOCY

a) Faza narastania napięcia

W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się napięta, poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, z byle powodu wywołuje awanturę. Często zaczyna więcej pić, brać narkotyki lub inne substancje zmieniające świadomość. Może poniżać ofiarę – jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Sprawia wrażenie jakby coraz mniej panowała nad swoim gniewem.

Osoba, która przemocy doznaje, uspokaja sprawcę, wywiązuje się ze swoich obowiązków, spełnia wszystkie zachcianki sprawcy. Często go przeprosza i ulega mu. Niektóre osoby mają w tej fazie różne dolegliwości fizyczne takie jak: bóle żołądka, głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudzone nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, które w pewnym momencie staje się nie do wytrzymania.

b) Faza ostrej przemocy

W tej fazie partner staje się gwałtowny. Wpada w szal i wyładowuje się najczęściej na słabszych członkach rodziny. Eksplozję wywołuje najczęściej jakiś drobiazg np. opóźnienie posiłku. Przemoc doznawana w tej fazie może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze jest bardzo krzywdząca emocjonalnie. Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Staje się apatyczna i traci ochotę do życia.

c) Faza miodowego miesiąca

Partner wyładował już złość i wie, że posunął się za daleko. Nagle staje się zupełnie inną osobą. Szczerze żałuje tego co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że taka sytuacja nigdy się nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty – zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie incydem. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. To **pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy.**

Cykle przemocy mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To co kiedyś było w fazie "miodowego miesiąca" przyjemnością przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy (Fazy przemocy w rodzinie, źródło: www.niebieskalinia.pl).

2.4. MITY I STEREOTYPY DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. (Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, źródło: www.parpa.pl).

Najczęściej funkcjonujące mity o przemocy w rodzinie to:

- **Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.**

Fakt – Przemoc, wykorzystywanie, bicie, gwałcenie, okradanie bliskich jest przestępstwem ściganym przez prawo, tak samo groźnym jak przemoc wobec obcych, fakt zawarcia małżeństwa czy mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na krzywdzenie innych.

- **Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.**

Fakt – przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy sytuacji materialnej.

- **Przemoc ma miejsce wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.**

Fakt – przemoc występuje w różnych formach, są to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, lecz także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie.

- **Jeśli ktoś jest bity, to znaczy że na to zasłużył.**

Fakt – nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co zrobił czy powiedział.

- **Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych.**

Fakt – przemoc domowa nie jest „sprawą rodzinną”, lecz przestępstwem ściganym przez prawo.

- **Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.**

Fakt – ofiary zawsze próbują się bronić, ich działania są jednak mało skuteczne.

- **To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.**

Fakt – przemoc w rodzinie rzadko pojawia się tylko raz, jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy, przemoc się powtarza.

- **Gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy.**

Fakt – przemoc doznawana od bliskiego człowieka jest rzeczą naprawdę straszną, ofiary rzeczywiście cierpią, a to że nie odchodzą, wynika zwykle z ich zależności od sprawcy.

- **Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.**

Fakt – picie alkoholu, chociaż towarzyszy przemocy często, jednak bynajmniej nie zawsze.

- **Gwałt w małżeństwie nie istnieje.**

Fakt – w rozumieniu prawa gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp (art. 197 k.k.) i nie ma takiego przepisu, że nie dotyczy to bliskich napastnika.

- **Osoby stosujące przemoc wobec bliskich są chore psychicznie**

Fakt – nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobami psychicznymi; przemoc to demonstracja siły i chęć przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą.

2.5. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednio szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

• Skutki indywidualne.

Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność.

W przypadku dzieci i młodzieży – ofiar przemocy - skutkami mogą być również konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Skutki przemocy dotyczą również sprawców przemocy, którzy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa dokonanego przez ofiarę w akcie samoobrony, mogą doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

• Skutki społeczne.

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych.

W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

• Skutki ekonomiczne.

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna ale też i pracodawcy, szkoły itp.

III. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004r. *o pomocy społecznej* (t. j. Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm.);
3. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 788 z późn. zm.);
4. Ustawę z dnia 26 października 1982r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 1356 z późn. zm.);
5. Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 124);
6. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t. j. Dz. U. z 2015r., poz. 332).
7. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. *o samorządzie powiatowym* (t. j. Dz. U. z 2013r. poz. 595 z późn. zm.);
8. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - *Kodeks karny* (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
9. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - *Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
10. Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 118 z późn. zm.);
11. Uchwałę nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014, poz. 445).

IV. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

Zgodnie z art. 6. 1. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) zadania w

zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Na podstawie art. 6 pkt. 3 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **do zadań własnych powiatu należy w szczególności:**

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Art. 9.1. Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

2. Organy administracji rządowej lub samorządowej mogą zlecać realizację zadań określonych w ustawie w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).

Art. 12.1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie."

Procedura Niebieskiej Karty

Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku. Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. PCPR), oświaty (np. pedagog, dyrektor szkoły, nauczyciel), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione).

V. DIAGNOZA, STATYSTYKI DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE – DANE LOKALNE

W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystywanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Spośród wielu ofiar przemocy tylko niewielka grupa decyduje się na złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Pozostałe osoby bądź nie wiedzą, gdzie można uzyskać fachową pomoc bądź obawiają się konsekwencji ze strony sprawcy przemocy.

W przypadku przemocy w rodzinie najczęściej pokrzywdzone osoby to kobiety i dzieci. Wiek tych osób jest różny i nie ma tu jakiejś konkretnej reguły. Trudno oszacować dokładnie rozmiary zjawiska przemocy, jednakże punktem wyjścia do opracowania Programu była analiza dotychczasowego stanu przygotowana na podstawie danych Punktu Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu, Komendy Powiatowej Policji w Łowiczu, ośrodków pomocy społecznej, sądu, itp. Pozwoliło to na identyfikację najbardziej istotnych problemów. Z analizy tej wyłoniono hierarchię celów, które należy osiągnąć.

W roku 2015 w Punkcie Interwencji Kryzysowej działającym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie udzielono 355 porad dotyczących spraw rodzinnych, w tym przemocy w rodzinie. Założono 3 Niebieskie Karty, które przekazano do zespołów interdyscyplinarnych.

Tab. 1.

Dane statystyczne dotyczące wsparcia prowadzonego w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Łowiczu w roku 2015.

Lp.	Specjalista	Ilość osób korzystających	Ilość udzielonych porad	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Psycholog	291	211	103	187	680
2.	Pracownik socjalny	42	40	2	35	96
3.	Prawnik	34	34	-	32	113
4.	Psychoterapeuta	54	70	-	34	132
ogółem		421	355	105	288	1.021

Źródło: dane PCPR

Ofiary przemocy – 61

Wizyty pierwszorazowe - 123

Ze statystyk PCPR w Łowiczu w ramach prowadzonej interwencji kryzysowej – specjalistycznego poradnictwa: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego i psychoterapeutycznego wynika, iż sprawy związane z przemocą są jednym z głównych problemów zgłaszanych przez klientów Punktu Interwencji Kryzysowej.

Specyfika poradnictwa opiera się głównie o porady dotyczące kryzysów małżeńskich, uzależnienia od alkoholu, przemocy w rodzinie, problemów samotnych matek, radzenia sobie z kryzysem związanym z utratą osoby bliskiej, kłopotów z zagrożeniem chorobą psychiczną, zaburzeń emocjonalnych i osobowościowych, prowadzenia krótko i długoterminowej terapii, poradnictwa w zakresie pism procesowych związanych z przemocą, obowiązkiem alimentacyjnym, rozpadem związku małżeńskiego, spraw o ubezwłasnowolnienie, eksmisję, sprawowanie władzy rodzicielskiej, wykorzystywanie dzieci, pomocy w wejście w dorosłe życie związane z procesem usamodzielnienia, wsparcia i pośrednictwa najbardziej potrzebującym w sprawach socjalnych, problemem uzależnień od narkotyków w połączeniu z nasilającymi się depresjami u młodzieży, problemem dzieci molestowanych lub osieroconych, dzieci - ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w środowisku rówieśniczym i placówkach oświatowych.

Tab. 2. Ilość procedur Niebieskie Karty prowadzonych w latach 2013-2015 przez Zespoły Interdyscyplinarne w poszczególnych gminach Powiatu Łowickiego.

Lp.	Gmina	Ilość wszczętych procedur		
		2013	2014	31.10.2015r.
1.	Domaniewice	4	4	4
2.	Zduny	5	8	7
3.	Łowicz	Łącznie - 17		
4.	Łyszkowice	9	15	Brak danych
5.	Bielawy	7	4	8
6.	Kocierzew	Łącznie - 13		
7.	Chąśno	4	4	3
8.	Nieborów	2	16	22
9.	Łowicz (miasto)	23	45	33
10.	Kiernozia	Brak danych		
Ogółem		257		

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej – Powiat Łowicki

Tab. 3. Dane statystyczne Powiatowej Komendy Policji w Łowiczu dotyczące procedury Niebieskie Karty

	2013	2014	2015 (I-IX)
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A”	51	135	85
w tym			
Liczba formularzy wszczynających procedurę	46	86	67
Liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury	5	49	18

Liczba formularzy „A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			
Miasto	20	46	35
Wieś	31	89	50

Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą (ogółem)	66	155	98
w tym			
Kobiet	50	135	78
Mężczyzn	2	10	15
Małoletnich	14	10	5

Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie (ogółem)	51	136	85
w tym			
Kobiet	2	3	6
Mężczyzn	49	132	79

Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	20	88	50
w tym			
Kobiet	0	2	3
Mężczyzn	20	86	47

Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc pod wpływem alkoholu (ogółem)	25	94	49
w tym			
Kobiet	0	2	3
Mężczyzn	25	92	46

W wyniku podejmowanych czynności i statystyk prowadzonych przez Powiatową Komendę Policji w Łowiczu na przełomie lat 2013-2015 zaobserwowano tendencję wzrostową dotyczącą prowadzenia procedury Niebieskie Karty. Podobnie jak w całym kraju, wśród ofiar dominują kobiety, wśród sprawców - mężczyźni. Obserwowany jest także wzrost przypadków stosowania przemocy na wsiach. Ścisły związek ze stosowaniem przemocy ma alkohol. Wielu sprawców przemocy w rodzinie w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu.

Pomoc rodzinie, w której jest przemoc zobowiązuje także do prowadzenia oddziaływań wobec sprawców. Powiat łowicki oferuje co roku możliwość uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Warunkiem koniecznym jest uznanie faktu stosowania przemocy w rodzinie przez sprawcę i chęć zmiany. Program, ze względu na brak chętnych nie jest realizowany w warunkach wolnościowych tylko w warunkach izolacji w Zakładzie Karnym w Łowiczu.

Tab. 4. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie

	2013	2014	2015	Razem
Liczba edycji programu	1	1	1	3
Liczba uczestników	13	9	11	33
Liczba osób, które ukończyły program	11	8	10	29

Źródło: dane PCPR.

VI. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POWIATU

1. Sąd Rejonowy w Łowiczu.
2. Komenda Powiatowa Policji w Łowiczu.
3. Prokuratura Rejonowa w Łowiczu.
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu.
5. 10 Gminnych/Miejskich Interdyscyplinarnych Zespołów do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

6. Punkty konsultacyjne działające przy ośrodkach pomocy społecznej.
7. 10 Gminnych/miejskich ośrodków pomocy społecznej.
8. 10 Gminnych/Miejskich Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
9. Placówki oświatowo-wychowawcze.
10. Zakłady opieki zdrowotnej, w tym: szpital, Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Leczenia Uzależnień.
11. Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.
12. Punkt Interwencji Kryzysowej.
13. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łowiczu.
14. Świetlice profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży.

VII. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Negatywne wzorce zachowań społecznych.
2. Bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Problemy alkoholowe członków rodzin.
4. Słaba kondycja ekonomiczna rodzin.
5. Nieumiejętność rozwiązywania problemów w rodzinach.
6. Brak świadomości dotyczących możliwości rozwiązywania swoich problemów za pomocą mediacji rodzinnych.
7. Brak specjalistów w zakresie mediacji rodzinnych.
8. Brak wiedzy o instytucjach oferujących specjalistyczną pomoc.
9. Stereotypy na temat rodziny.

VIII. CELE PROGRAMU

8.1. Cel główny programu

Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie powiatu łowickiego.

8.2. Cele szczegółowe

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

8.3. Adresaci programu.

Program skierowany jest do:

- 1) ogółu mieszkańców Powiatu Łowickiego, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) świadków przemocy w rodzinie.

IX. OBSZARY, KIERUNKI I DZIAŁANIA PROGRAMU

Obszar 1: Profilaktyka i edukacja społeczna

Cel: *zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*

Lp.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu	PCPR	liczba opracowanych diagnoz	2016-2020
2.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie	Prowadzenie powiatowych kampanii społecznych, współpraca z lokalnymi mediami, opracowanie i druk ulotek informacyjnych, plakatów, które: - obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie, - opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających	PCPR we współpracy z lokalnymi mediami oraz organizacjami pozarządowymi	liczba lokalnych kampanii	2016-2020

		przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc			
		Współpraca pomiędzy organami samorządu powiatowego a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich	PCPR we współpracy z kościołami i związkami wyznaniowymi	- liczba podjętych inicjatyw, - liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2016-2020
3.	Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych	Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	PCPR we współpracy z placówkami oświatowymi, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, organizacjami pozarządowymi	1. Liczba opracowanych programów. 2. Liczba zrealizowanych programów. 3. Liczba uczestników programów.	2016-2020
4.	Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	PCPR	1. Liczba opracowanych i realizowanych programów. 2. Liczba uchylonych uchwał.	2016-2020

Obszar 2: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Cel: *zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.*

Lp.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Rozwój infrastruktury w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy z	Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej.	Starostwo Powiatowe, PCPR	1. Liczba utworzonych ośrodków interwencji kryzysowej. 2. Zakres i rodzaj świadczonych usług. 3. Liczba osób korzystających z oferty.	2016-2020

	instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	Starostwo Powiatowe, PCPR	Liczba zleconych lub wspólnie realizowanych projektów	2016-2020
2.	Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej m.in. poprzez: - przekazywanie informacji przez pracowników socjalnych w godzinach pracy PCPR oraz przez specjalistów PIK, - kolportaż materiałów informacyjnych własnych oraz innych instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	PCPR we współpracy z mediami lokalnymi, gminami, placówkami oświatowymi i służbą zdrowia oraz innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi	1. Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych. 2. Liczba lokalnych kampanii społecznych.	2016-2020
		Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.	PCPR we współpracy z gminami, placówkami oświatowymi, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania w rodzinie	1. Liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. 2. Liczba osób uczestniczących w zajęciach.	2016-2020
		Realizowanie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	PCPR poprzez Punkt Interwencji Kryzysowej oraz we współpracy z gminami i organizacjami pozarządowymi	1. Liczba osób objętych pomocą.	2016-2020
3.	Udzielanie pomocy i	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w	PCPR we współpracy i organizacjami	1. Liczba powiatowych ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej. 2. Liczba miejsc w	2016-2020

	wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	całodobowych ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej	pozarządowymi	w/w ośrodkach. 3. Liczba osób dotkniętych przemocą, które skorzystały z miejsc w w/w ośrodkach.	
		Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Starostwo powiatowe, PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi	1. Liczba lokalnych telefonów zaufania. 2. Czas dostępności telefonu. 3. Liczba rozmów i interwencji	2016- 2020
		Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	PCPR, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo- wychowawcze	1. Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie. 2. Liczba dzieci umieszczonych odpowiednio: u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo- wychowawczej.	2016- 2020
		Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	PCPR we współpracy z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną i organizacjami pozarządowymi	1. Liczba programów terapeutycznych. 2. Liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym. 3. Liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne. 4. Liczba grup terapeutycznych. 5. Liczba grup wsparcia.	2016- 2020
				1. Liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych	

4.	Monitoring skuteczności działań pomocowych	Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi	ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, u których przemoc ustała. 2. Liczba corocznych raportów i analiz czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc.	2016-2020

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Cel: *zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.*

Lp.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy instytucjami, podmiotami i organizacjami pozarządowymi	Ewidencjonowanie podmiotów i organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne	PCPR	1. Corocznie analizowana na stronie internetowej PCPR baza teleadresowa. 2. Liczba informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych.	2016-2020
		Przesyłanie zaktualizowanych informatorów powiatu, o których mowa powyżej Prezesowi Sądu Rejonowego w Łowiczu, Prokuratorze Rejonowej, Komendantowi Powiatowemu Policji oraz ośrodkom pomocy społecznej do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku	PCPR	Przekazanie w/w podmiotom aktualnego informatora	2016-2020
2.	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie	Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	PCPR, Punkt Interwencji Kryzysowej	1. Liczba sporządzonych i przekazanych formularzy „Niebieskich Kart – A”.	2016-2020
		Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie	PCPR	Liczba przekazanych policji, kuratorom sądowym informacji o ponownym stosowaniu	2016-2020

				przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc	
3.	Realizowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy w rodzinie	Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych.	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi i służbą więzienną	1. Liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych	2016-2020
		Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR	Liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	2016-2020
		Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego	PCPR	liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie	2016-2020
4.	Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi	1. Liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Liczba uczestników. 3. Liczba osób, które ukończyły programy.	2016-2020
		Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	PCPR	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie.	2016-2020

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel: podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększanie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Kierunki działań	Rodzaje działań	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
1.	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia	PCPR we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego	2016-2020

X. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU ORAZ ZASADY FINANSOWANIA I MONITOROWANIA

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia kierowanego do osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą poprzez:

1. Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:
  - zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
  - zwiększenie aktywności społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Usprawnienie systemu pomocy kierowanej wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:
  - zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy,
  - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
4. Podniesienie jakości świadczonych usług, w tym:
  - rozwój nowych form działania,
  - zintensyfikowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,

- wzrost liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 5. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez stałą współpracę pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Łowickim na lata 2016-2020 finansowane będą ze środków budżetu państwa, powiatu, samorządów miast i gmin Powiatu Łowickiego oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

Ocena realizacji założonych w Programie działań dokonywana będzie przez Radę Powiatu Łowickiego, na podstawie corocznego sprawozdania przedkładanego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łowiczu.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Krzysztof Górski

